

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Františka Švantnera a soudců JUDr. Josefa Holejšovského, Ph.D. a JUDr. Ing. Dušana Hrabánka ve věci

žalobců: a) [jméno] [jméno], [datum narození]

bytem [adresa]

b) [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupená [jméno] [jméno], narozeným [datum]

bytem [adresa]

proti

žalovanému: [osobní údaje žalovaného]

sídlem [adresa]

zastoupené advokátkou JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem [adresa]

o určení členství, o odvolání žalovaného proti rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 77 Cm 100/2017-161 ze dne 22. února 2023

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 77 Cm 100/2017-161 ze dne 22. února 2023 se potvrzuje.
- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobcům náklady odvolacího řízení ve výši 900 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem Městský soud v Praze jako soud I. stupně, z důvodu, že žalobci byli zakládajícími členy žalovaného a jejich členství v žalovaném družstvu nezaniklo, ve výroku I. určil, že žalobci manželé [jméno] [jméno] a [jméno] [příjmení] jsou členy Bytového družstva [ulice], [ulice], [IČO], sídlem [adresa], že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobcům na náhradu nákladu řízení částku 5 800 Kč.
2. Soud I. stupně neshledal důvodnou obranu žalovaného, že žalobci nejsou členy žalovaného bytového družstva.
3. Soud I. stupně posuzoval argumentaci žalovaného, podle něhož žalobci byli nájemci bytu, jež doposud užívají, přičemž dům před privatizací vlastnila [ulice] služba, přičemž bytové družstvo bylo založeno za účelem privatizace domu a následného převodu bytů do osobního vlastnictví členů družstva. Podle žalovaného žalobci sice byli zakládajícími členy družstva, ale v době, kdy bylo nutno složit kupní cenu za privatizovaný dům, neuhradili svůj podíl formou dalšího členského vkladu, ačkoliv jim od počátku vzniku družstva byly takové podmínky známy. Vzhledem k neuhrazení dalšího členského vkladu měl žalovaný zaslat [jméno] [příjmení] oznámení ze dne [datum] o zániku členství žalobců v bytovém družstvu z důvodu porušení čl. 6: stanov družstva spočívajícím v neuhrazení dalšího členského vkladu.
4. Soud I. stupně dále vycházel ze stanov žalovaného družstva a konstatoval, že podle čl. 6 těchto stanov přijatých formou notářského zápisu N 172/2007, NZ 154/ 2007 dne [datum] a účinných v době, kdy mělo žalobcům zaniknout členství, čl. 6 odst. 3 upravoval zánik členství tak, že členství v družstvu zaniká rovněž neuhrazením dalšího členského vkladu.
5. Z hlediska právního soud I. stupně aplikoval zejména § 226 a § 231 zák.č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (obchod. zák.) a posuzoval i článek 6. odst. 3 stanov žalovaného z [datum]. Uzavřel, že členství v žalovaném bytovém družstvu žalobcům nezaniklo ani podle čl. 6 odst. 3 stanov marným uplynutím lhůty pro uhrazení dalšího členského vkladu, ani na základě čl. 6 odst. 5 vyloučením, neboť k procesu vyloučení rozhodnutím představenstva družstva zjevně nedošlo a pouhé zaslání oznámení o zániku členství jednomu z manželů postrádá podle soudu I. stupně obligatorní náležitosti vyloučení.

Poučení:

6. Proti tomuto rozsudku v rozsahu věci samé a v rozsahu rozhodnutí o nákladech řízení se v zákonem stanovené lhůtě odvolal žalovaný (odvolatel) a podle obsahu svého odvolání se domáhal jeho změny a vyhovění návrhu, případně zrušení rozsudku a vrácení věci soudu I. stupně k dalšímu řízení.
7. Odvolatel spatřuje nesprávnost napadeného rozhodnutí v tom, že řízení je podle něho postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a má rovněž za to, že rozhodnutí soudu I. stupně spočívá v nesprávném právním posouzení věci.
8. Vadu, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí odvolatel spatřoval v tom, že ačkoli žalobce a jeho manželka byli srozuměni s tím, že jejich členství v bytovém družstvu zaniklo v souladu se stanovami žalovaného a vyzvedli si vrácený základní členský vklad ve výši 500 Kč, z nepřípustné iniciativy Vrchního soudu v Praze došlo ke změně petitu žaloby, a to podle žalovaného nad rámec poučovací povinnosti soudu.
9. Odvolatel dále poukazoval na nesprávnost žalobního petitu spočívající v jeho nepřesnosti, neurčitosti a nesrozumitelnosti a na opakované marné poučování žalobců.
10. Podle odvolatele na jednání soudu dne [datum] žalobce [jméno] [jméno] trval na tom, aby soud určil žalovanému povinnost uzavřít nájemní smlouvu s tím, že nežádal určení, zda jsou manželé

[jméno] členy družstva či nikoliv, přičemž odvolatel zdůraznil, že žalobu podal pouze [jméno] [jméno].

11. Dále odvolatel poukázal na skutečnost, že na žalobě byla připsána dodatečně rukou jako druhý žalobce [jméno] [příjmení], jež předloženou plnou mocí ze dne [datum] zmocňovala druhého žalobce k zastoupení v jiné věci, a to ve věci žaloby o nepravdivém tvrzení žalovaného o nabídce a předkupním právu žalobců k nabízené bytové jednotce ze dne [datum], podané soudu dne [datum]. Odvolatel soudu I. stupně v této souvislosti vytkl, že se dle protokolu z jednání spokojil s konstatováním [jméno] [příjmení], že založená plná moc se vztahuje k tomuto řízení a že ona sama byla od počátku účastníkem řízení. Podle odvolatele [jméno] [příjmení] nebyla pro toto řízení zastoupena na základě plné moci k zastupování [jméno] [jméno] a ze strany žalobce [jméno] [jméno] nebyl ani učiněn návrh na přistoupení účastníka do řízení podle § 92 odst. 1 o. s. ř.

12. Podle odvolatele soud I. stupně věc rovněž nesprávně právně posoudil, když nevzal v úvahu, že je nutné přihlížet k článku 6 bodu 3 stanov ve spojení s článkem 2 stanov. Podle odvolatele přitom stanovy představují smlouvu sui generis, protože vychází z vůle zakládajících členů družstva, které vzniklo za účelem privatizace bytového fondu.

13. Ukončení členství v družstvu podle odvolatele bylo upraveno v čl. 6, v bodu 3 stanov žalovaného bytového družstva, přičemž tyto stanovy byly přijaty v roce 2007 v souladu s tehdy platnou judikaturou nezakazující rozšířit způsoby zániku členství v bytovém družstvu na základě jednoznačné vůle zakládajících členů družstva. Proto také odvolatel poukázal na základní princip výkladu smluv (stanov), jímž má být podle nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 625/03 priorita výkladu nezakládajícího neplatnost smlouvy.

14. V daném případě podle odvolatele zakládající členové bytového družstva složili další členský vklad tak, aby mohli koupit privatizované bytové domy. Žalobci toto odmítli a jejich podíl - další členský vklad se musel rozpočítat mezi ostatní členy družstva k jejich újmě, přičemž všichni členové bytového družstva při zakládání bytového družstva byli srozuměni s čl. 2 a 6, bodem 3 stanov.

15. Podle odvolatele soudem I. stupně provedený výklad o členství žalobců v bytovém družstvu je v rozporu s dobrými mravy, a při likvidaci družstva by přispěl na straně žalobců k jejich bezdůvodnému obohacení.

16. Žalobci navrhli napadený rozsudek potvrdit s ohledem na jeho věcnou správnost a správné právní posouzení věci.

17. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal napadený rozsudek podle ustanovení § 212 a násl. o. s. ř. včetně řízení předcházejícího jeho vydání, však odvolání žalovaného důvodným neshledal.

18. Skutkově odvolací soud vycházel ze správných zjištění soudu I. stupně, podle nichž žalobci byli zakládajícími členy žalovaného bytového družstva.

19. Stanovy žalovaného přijaté formou notářského zápisu N 172/2007, NZ 154/ 2007 dne [datum] v čl. 6 upravovaly v rozhodné době tvrzeného zániku členství zánik členství tak, že členství v družstvu mělo zaniknout již samotným neuhrazením dalšího členského vkladu, tj. podílu člena na koupi bytového celku [obec]. Ve smyslu čl. 2 stanov žalované bytové družstvo mělo vzniknout za účelem privatizace bytového areálu [obec], jmenovitě domu [adresa] na parc. [číslo] v ulici [ulice], domu [adresa] na parc. [číslo] v ulici [ulice], domu [adresa] na parc. [číslo] v ulici [ulice], domu [adresa] na parc. [číslo] v ulici [ulice], krytých garážových stání a kotelny, včetně pozemků, vše zapsaných v katastru nemovitostí pro obec Praha, katastrální území Kamýk. Zakládané družstvo mělo následně rozdělit budovy na jednotky prohlášením vlastníka dle zák.č. 72/1994 Sb., a převést jednotky do vlastnictví družstevníků-nájemníků bez jakéhokoliv navýšení ceny s výjimkou oprávněných a nezbytných nákladů spojených s převodem bytů. Družstvo se zavázalo převod

realizovat ihned po zápisu vlastnického práva družstva k bytovému areálu [obec] do katastru nemovitostí.

20. Dále odvolací soud vycházel ze skutečnosti, že žalovaný dopisem ze dne [datum] adresovaným [jméno] [příjmení], této sdělil, že podle čl. 6 stanov Bytového družstva [ulice], jí i jejímu manželovi zaniklo členství v bytovém družstvu a podle ustanovení čl. 5 bod 3 stanov jim bude vrácen základní členský vklad ve výši 500 Kč.

21. Z hlediska právního odvolací soud vycházel shodně se soudem I. stupně z § 231 odst. 1 obchod. zák. v rozhodném znění, podle něhož členství zaniká písemnou dohodou, vystoupením, vyloučením, prohlášením konkursu na majetek člena, zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku člena, pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností, vydáním exekučního příkazu k postižení členských práv a povinností po právní moci usnesení o nařízení exekuce nebo zánikem družstva. Z odstavce 3. téhož ustanovení obchod. zák. je zřejmé, že vystoupením zaniká členství v době určené stanovami, nejdéle však uplynutím šesti měsíců ode dne, kdy člen písemně oznámil vystoupení představenstvu družstva. Podle § 231 odst. 3 obch. zák. člen může být vyloučen, jestliže opětovně a přes výstrahu porušuje členské povinnosti, nebo z jiných důležitých důvodů uvedených ve stanovách. Fyzická osoba může být vyloučena také, byla-li pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, který spáchala proti družstvu nebo členu družstva. O vyloučení, které musí být členu písemně oznámeno, rozhoduje, pokud stanovy neurčují jinak, představenstvo. Proti rozhodnutí o vyloučení má právo podat člen odvolání k členské schůzi. Není-li právo na odvolání uplatněno do tří měsíců ode dne, kdy se člen dověděl nebo mohl dovědět o rozhodnutí o vyloučení, zaniká.

22. Z § 226 odst. 1 písm. c) obchod. zák. je zřejmé, že stanovy družstva musí upravovat vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů k družstvu a družstva k členům.

23. Jak je zřejmé z článku 6. odst. 3 stanov žalovaného bytového družstva z [datum] (účinných v době namítaného zániku členství), členství v žalovaném bytovém družstvu zaniká, nebude-li ve stanovené lhůtě a výši uhrazen další členský vklad.

24. Podle právního názoru odvolacího soudu, shodného se soudem I. stupně, stanovy žalovaného však jsou v čl. 6 odst. 3 v rozporu s § 231 odst. 1, 3 obchod. zák., vymezujícím důvody zániku členství v bytovém družstvu. Uvedené ustanovení zákona ani jiné ustanovení obchodního zákoníku totiž neupravuje případ zániku členství v družstvu z důvodu neuhrazení dalšího členského vkladu a z toho důvodu také neuhrazení dalšího členského vkladu nemůže být důvodem pro zánik členství žalobců v žalovaném bytovém družstvu, když stanovy v uvedeném čl. 6 odst. 3 nejsou souladné se zákonem a z toho důvodu také nemohou být platné.

25. Odvolací soud sdílí názor soudu I. stupně, podle něhož neuhrazení dalšího členského vkladu by mohlo být důvodem pro vyloučení člena dle § 231 odst. 4 obchod. zák., pokud by stanovy takový důvod pro vyloučení upravovaly a o vyloučení by rozhodlo představenstvo družstva, což není projednávaný případ. Konečně dokončení procesu vylučování manželů z družstva, jako společných členů družstva, bylo podle uvedené právní úpravy podmíněno doručením rozhodnutí o vyloučení oběma manželům, mělo-li zaniknout jejich společné právo k členskému podílu v bytovém družstvu a rozhodnutí o vyloučení z družstva učiněné představenstvem muselo, mimo jiné, také obsahovat poučení o právu podat opravný prostředek k členské schůzi.

26. Odvolací soud shodně se soudem I. stupně proto nad rámec shora uvedeného konstatoval, že dopis ze dne [datum] adresovaný [jméno] [příjmení] shora uvedené požadavky zákona na rozhodnutí o vyloučení z družstva nesplňoval, nebyl souladný s ustanovením § 231 odst. 4 a 5 obchod. zák.

27. Z těchto důvodů odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně učinil dílčí závěr, že členství žalobců v žalovaném bytovém družstvu nezaniklo podle čl. 6 odst. 3 stanov marným uplynutím

lhůty pro uhrazení dalšího členského vkladu, ani na základě čl. 6 odst. 5 vyloučením, neboť k tomu ze strany představenstva družstva nedošlo.

28. Ze všech těchto důvodů dospěl odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně k závěru, že žalobci jsou i nadále společnými členy družstva, neboť z žalovaného bytového družstva nebyli vyloučeni a jejich členství nemohlo zaniknout ani podle článku 6 bodu 3 stanov neuhrazením dalšího členského vkladu. Je tomu tak proto, jak bylo naznačeno shora, neboť uvedené ustanovení obsažené ve stanovách je neplatné pro rozpor se zákonem, byť obchodní zákoník v § 231 odst. 4 připouští, aby družstvo ve stanovách zakotvilo jiné důležité důvody pro vyloučení člena družstva. Zákon však v rozhodné době neumožňoval, aby stanovy rozšířily důvody zániku členství taxativně uvedené v § 231 odst. 1 obchod. zák.

29. Nad rámec uvedeného odvolací soud konstatuje, že jestliže žalobci přestali v průběhu doby plnit podmínky společného členství v bytovém družstvu, když podlehlí výzvě k převzetí základního členského vkladu 500 Kč, je jejich věcí, aby tento základní členský vklad vrátili do majetku družstva, jinak se vystavují nebezpečí vyloučení z družstva proto, že (jestliže jim bude v tomto směru také dána výstraha) porušují členskou povinnost složit základní členský vklad.

30. Ze všech shora uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil, když současně z uvedených důvodů se odvolací soud neztotožnil s argumentací odvolatele poukazujícího na zánik členství žalobců v žalovaném bytovém družstvu.

31. Před odvolacím soudem neobstála argumentace odvolatele ani v části zpochybňující účast žalobkyně b) [jméno] [příjmení] v řízení neboť v tomto řízení o určení společného členství v družstvu mají podle právního názoru odvolacího soudu oba manželé postavení nerozlučných společníků, přičemž s žalobkyní b) [jméno] [příjmení], jejíž postavení v rámci společného členství zdůrazňovala podání žalující strany, mělo být od počátku jednáno jako s účastníci. Pokud tento stav byl napraven až v průběhu řízení, není to oběma nerozlučným společníkům k tíži. Stejně tak soud I. stupně správně postupně vyjasnil v průběhu řízení, čeho se žalobci domáhají (určení členství), když skutečně, vzhledem k celé řadě souvisejících soudních řízení majících základ v členství žalobců v žalovaném bytovém družstvu a v užívání družstevního bytu, žalobci směřovali různé právní instituty. Konečně, s ohledem na obsah soudního spisu, ani odvolací soud nemá pochyb o tom, že žalobkyně b) udělila procesní plnou moc žalobci a) k zastupování v předmětném řízení, byť ani opačný názor by nemohl v dané věci ničeho změnit, když právní jednání vůči soudu učiněné jedním z nerozlučných společníků se vztahuje na všechny společníky.

32. O nákladech odvolacího řízení odvolací soud rozhodl ve výroku II. tohoto rozsudku tak, že žalovaného zavázal povinností zaplatit žalobcům na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 900 Kč v souladu s vyhl. [číslo] za 3 úkony vykonané žalobci v odvolacím řízení, když žalobci a) a b) se vyjádřili k odvolání žalovaného (2 úkony) a pouze žalobce a) byl účasten dne [datum] projednání odvolání žalovaného před odvolacím soudem (1 úkon).

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné za podmínek stanovených v § 236 a násl. o. s. ř. Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně.

Praha 16. ledna 2024

JUDr. František Švantner
předseda senátu